

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
29.09.2023.			
Prejeto	Broj	Prilog	Vrijednost
03	1782/5		

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ**

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta broj: 633/2022, imenovana je Komisija za ocjenu master rada *Ekokritičko čitanje romana Mobi Dik Hermana Melvila* kandidatkinje Mirjane Peković (broj indeksa 3/21), Studijski program za engleski jezik i književnost, u sljedećem sastavu: prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević, prof. dr Marija Krivokapić i prof. dr Marija Mijušković. Komisija Vijeću podnosi Izvještaj o ocjeni master rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad *Ekokritičko čitanje romana Mobi Dik Hermana Melvila* napisan je na sedamdeset i osam strana. Pored uvodnih napomena, radne biografije kandidatkinje, izjave o akademskoj čestitosti i izvoda rada sa ključnim riječima datim na crnogorskom i engleskom jeziku, slijede poglavlja koja čine osnovnu strukturu rada: *Uvod* sa potpoglavljima *Predmet, motiv i ciljevi istraživanja* i *Struktura rada*, poglavlje *Pojam ekokritike* i potpoglavljje *Ekokritika i američka književnost*, potom poglavlje koje je naslovljeno *Povezanost prirode i čovjeka* sa potpoglavljem *Herman Melvil i ekokritika*. Slijedi poglavlje posvećeno analizi elemenata iz romana *Mobi Dik* sa fona ekokritike pod nazivom *Ekokritički potencijal u djelu Mobi Dik*, sa potpoglavljima *More kao simbol života, Kit kao predstavnik prirode, Simbolika bijele boje: dobro ili zlo?, Kopno: vječna nostalgija, Ptice u kontekstu simbola života ili smrti?* a potom *Zaključak i Literatura*.

Koncepcija rada

U uvodnom poglavlju ovoga rada kandidatkinja fokus stavlja na obrazlaganje teme rada, piše o motivima i ciljevima istraživanja i ističe zainteresovanost kritičara i kritičarki za stvaralački opus Hermana Melvila čija ličnost i književno djelo predstavljaju središte savremene književne Amerike. Kandidatkinja zapaža da je u pitanju književni korpus koji konstantno nadahnjuje mnoge istraživače koji na različite načine pristupaju interpretaciji njegovih djela, a posebnu pažnju posvećuju ekokritičkoj analizi njegovih romana i aspektu povezanosti čovjeka i prirode kao važne doktrine u američkom književnom stvaralaštvu.

U onome dijelu rada u kojem definiše pojam ekokritike kandidatkinja se poziva na brojne studije koje su se bavile ovom problematikom i koje u svom fokusu imaju književno stvaralaštvo ovog američkog pisca i u kojima se raščlanjuje pitanje povezanosti ekoloških pitanja i književnosti i naglašava kako taj segmenat seže od autora transcendentalizma koji su svojim djelima u velikom uticali na percepciju pisanja Hermana Melvila. Kroz predstavljanje pomenutih studija, kandidatkinja Peković zaključuje da elementi iz prirode umirujuće djeluju na psihi čovjeka koji je samo jedna „čestica u mikrokosmosu prirode“, a čime nastoji ukazati na kompleksnost odnosa čovjeka i prirode. U potpoglavljju naslovljenom *Ekokritika i američka književnost* kandidatkinja ukazuje na probleme očuvanja prirodne sredine sa kojima se čovjek suočava danas, ali i probleme sa kojima će se čovječanstvo suočavati u budućnosti. U ovom dijelu kandidatkinja se osvrće na devetnaesti vijek i pripadnike pokreta transcendentalizma među kojima izdvaja i najviše pažnje posvećuje djelima Natanijela Hotorna, Ralfa Valda Emersona, Henrija Dejvida Toroa i Volte Vitmana za čija djela smatra da su dovela do porasta „značaja ekoloških pitanja u književnosti i uopšte“.

U trećem poglavlju pod naslovom *Povezanost prirode i čovjeka*, kandidatkinja Peković oslanja svoje pisanje na iskaze kritičara i kritičarki, uz poseban naglasak na čovjeka i način na koji priroda utiče na njegov život i bitisanje na zemlji ističući komplikovan odnos između prirodnog svijeta i čovječanstva. Kandidatkinja se potom fokusira na djela Hermana Melvila koja između ostalog, kako navodi, karakterišu

teme „traganja za smislom ljudskog postojanja” a u kojima Melvil nastoji da iznese kritiku savremenog društva. U daljem tekstu kandidatkinja se osvrće na Melvilove romane *Tajpi*, *Redburn* i *Enkantade* koje kritičari često analiziraju sa fona ekokritike i kroz prizmu kritičara zapaža Melvilovu ekološku svijest i ukazuje na drugačiju perspektivu prirodne sredine u odnosu na njegove prethodnike predočenu kroz njegove najznačajnije romane.

U poglavlju posvećenom ekokritičkom čitanju romana *Mobi Dik*, kojeg kandidatkinja naziva „krunom Melvilovog stvaralaštva” i koje mu je omogućilo da „izađe iz ustaljenih žanrovskih okvira” u kojem Melvil nastoji da pokrene čitaoca na traganje za smislom egzistencije, kandidatkinja navodi i interpretira aspekte iz romana koje je moguće analizirati u kontekstu ekokritike. U tom kontekstu, kandidatkinja izdvaja motiv vode za kojeg pravilno zapaža da je pominjan u djelima brojnih Melvilovih prethodnika, počev od mita o Nojevoj barci, Šekspira, ali i autora romantičarskog perioda. Kandidatkinja ukazuje na dihotomiju kopnenih i vodenih površina i povezuje sa unutrašnjim stanjem likova i njihovoj unutrašnjoj borbi koja u slučaju jednog od likova dovodi do gubitka razuma. U daljem tekstu, kandidatkinja pominje simboliku životinja u romanu, od kojih izdvaja Bijelog kita, koji je prema mišljenju mnogih kritičara glavni lik romana, a kojeg kandidatkinja identifikuje sa čovjekom i u kojem su otjelovljeni svi strahovi i misterioznosti prirodnog svijeta „pod plaštom nevine bijele boje” čijoj analizi kandidatkinja posvećuje posebnu pažnju i zaključuje o pozitivnim i negativnim konotacijama koje bijela boja ima u romanu *Mobi Dik*.

Slijedi poglavlje posvećeno ekokritičkoj analizi likova romana *Mobi Dik* koji imaju ključnu ulogu u sagledavanju aspekata za ovakvu vrstu analize jednog književnog djela. Kroz interpretaciju lika kapetana Ahaba, kandidatkinja dolazi do zaključka da je on metaforičan lik koji je u konstantnoj potrazi za dubljim smislom kako bi otkrio ono što se krije ispod površinskog sloja života. Vješto koristeći stavove teorijera, kandidatkinja napominje da je lik Starbaka u romanu jedini racionalni lik koji „prepoznaje ulogu prirode i njenih sila u životu čovjeka kao i važnost uzajamnog djelovanja i koegzistencije” dok interpretacijom lika mornara Kvikviga zapaža da njegova religioznost doprinosi osvjetljavanju određenih aspekata ovoga romana, a njegove težnje ka spiritualnom povezivanju sa prirodom smatra važnim motivom u ekokritičkom čitanju ovoga romana.

U ovome tekstu nailazimo na stalna preplitanja dobrog i lošeg, ljudskih i nadljudskih sila, civilizacije i prirode, unutrašnjih sukoba čovjeka, razuma i srca kroz čiju analizu sagledavamo inovativnost Melvilovog književnog stila koji u devetnaestom vijeku uključuje teme koje su u tom periodu, kao i danas, pokretala duboka filozofska i moralna pitanja i dileme. Kandidatkinja brojnim primjerima iz romana *Mobi Dik* ilustruje svoj tekst i daje opis karakteristika članova posade broda ukazujući na značaj koherentnosti čovjeka i svijeta oko njega koji u toj vezi jedino može i opstati.

U zaključku master rada kandidatkinja sumira svoje nalaze o ekokritici i načinu na koji Melvilov roman može biti interpretiran iz te perspektive. Melvilov književni korpus obiluje kompleksnom tematikom i predstavlja bogat doprinos američkom književnom stvaralaštvu, a kroz svoja djela Melvil nagovještava stavove o određenim pitanjima toga vremena, pa tako preplićući pitanja identiteta i pitanja društvenih normi kritikuje savremeno američko društvo.

Literatura sadrži ukupno sedamdeset i šest referenci koje su korištene u radu.

Metode i predmet istraživanja

U svome radu kandidatkinja Peković se koristi različitim metodama nauke o književnosti i humanističkih nauka. Hipoteza u ovom radu izgrađena je oslanjanjem na rad istraživača iz oblasti američkih studija, kao i studija ekokritike. Kandidatkinja istraživačkim postupcima ispituje primarne i sekundarne izvore i izvodi zaključke o koherentnosti čovjeka i prirodne sredine koju je Herman Melvil na specifičan način predstavljao u svojim djelima i nagovijestio nadmoć koju ona ima nad čovjekom. Kandidatkinja se bavi analizom antropoloških i psiholoških obilježja likova tokom razvoja narativa i ukazuje na to da elementi iz prirode u velikome utiču na psihi čovjeka. Pomnim čitanjem i analizom primarnog teksta kandidatkinja izdvaja ključne teme kao što su globalizacija i crpljenje prirodnih resursa kojima čovjek doprinosi degradaciji prirodne sredine, teme unutrašnjeg sukoba u čovjeku kojeg poistovjećuje sa slobodom koju vodena

prostranstva nude i ograničenoću kopnenih površina, a zatim i temu ljudske pohlepe i opsesivne želje za dominacijom nad prirodnim silama koje ga vode ka samouništenju.

Koristeći se strukturnom analizom, kandidatkinja uspijeva da predstavi čitaocima kako romani Hermana Melvila, a naročito njegova enciklopedija o kitolovu, mogu poslužiti u podizanju svijesti čitalaca o ekološkim pitanjima, kroz karakterizaciju likova, njihov međusobni odnos i psihološko stanje koje se mijenja u dodiru sa elementima iz prirode, pa tako i utiču na njihovu percepciju svijeta. Komparativnom metodom kandidatkinja nam omogućava da uporedimo stavove kritičara u odnosu na postavljena pitanja.

Istraživačka pitanja

Kandidatkinja polazi od pretpostavke mnogih istraživača Melvilovog književnog opusa o mogućnosti interpretiranja djela ovoga američkog pisca sa fona ekokritike i činjenice da taj aspekt njegovog stvaralaštva dobija najeksplicitniji iskaz u romanu *Mobi Dik*. Kandidatkinja zaključuje da jedan od najznačajnijih ciljeva Melvilovog pripovjedačkog postupka ukazivanje na ekološka pitanja i način na koji se ekološki problemi reflektuju na čovjeka i njegov život.

Zaključci i naučni doprinos

Master rad *Ekokritičko čitanje romana Mobi Dik Hermana Melvila* kandidatkinje Mirjane Peković potvrđuje postavljene hipoteze i doprinosi kritičkom čitanju stvaralačkog opusa Hermana Melvila. Kandidatkinja je detaljno predstavila rezultate istraživanja i ukazala na značaj proučavanja ekoloških aspekata primjetnih u romanu u cilju spoznaje novih segmenata u tumačenju romana Hermana Melvila. Uvidamo da ovaj master rad proizilazi iz temeljne analize dosadašnjih kritičkih stavova i zaključaka, naučne sistematizacije dosadašnjih istraživanja te pruža inovativan i sveobuhvatan uvid u književno stvaralaštvo Hermana Melvila.

Verujemo da će master rad *Ekokritičko čitanje romana Mobi Dik Hermana Melvila* kandidatkinje Mirjane Peković inspirisati interesovanje istraživača za dalje istraživanje Melvilovog djela, obogatiti kritički korpus i tako doprinijeti razvoju književne kritike.

Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati izvještaj o master radu kandidatkinje Mirjane Peković i da odobri javnu odbranu njenog master rada.

KOMISIJA

prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije

prof. dr Aleksandra Nikčević Batričević, mentorka

doc. dr Marija Mijušković, članica komisije

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ
VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA**

Predlažem da Komisiju za odbranu master rada *Ekokritičko čitanje romana Mobi Dik Hermana Melvila* kandidatkinje Mirjane Peković (broj indeksa 3/21), Studijski program za engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, čine:

- prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević, mentorka;
- prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije;
- doc. dr Marija Mijušković, članica komisije.

prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević
Studijski program za engleski jezik i književnost